

— Hol kezdődik Óbuda?! — kérdezte a párás hétvégi őszi estén a 66-os villamos fiatal kalauzától a tájékozatlan pesti vándor.

Jókedvű társasággal igyekezett a Lajos utca öreg vendéglőjébe vacsorázni.

— Nem tudom én azt kérem — mondta a kalauz, a Baross utcai kocsiszínből való vagyok. Majd mindjárt megkérdezem kolléganőmet, a fűtőöst. Mert tetszik tudni, ő óbudai lány.

S az »óbudai lány«, a szőkefürtű fűtőös ezt mondta:

— Kollégáim úgy mondják, kérem, hogy Óbuda a Nagyszombat utcánál kezdődik.

Erre természetesen »széleskörű« vita támadt. Egy aktatáskás bácsi részletes magyarázatba kezdett arról, hogy a »közigazgatási határ« a Bécsi út és a Szépvölgyi út sarkánál kezdődik, innét számít Óbuda III. kerületnek. De már a Zsigmond térnél is hallani óbudai »tájszólást«.

A Margitsziget hévvizei

Óbudán

Ez a tájszólás a német és magyar beszéd egy fajta keveréke, melyet mi maiak nehezen értünk meg, de ha valódi német vetődik erre a tájra, az még kevésbé. Az óbudaiak azonban a Zsigmond tértől egészen Csillaghegyig úgy megértik egymást, mint anya a gyermekét. Óbuda tehát, magam is állítom, a Zsigmond térnél kezdődik, de nemcsak a német és magyar szó különös keverékével, hanem ellentétes stílusú házakkal is: korszerű emeletes bérházak épültek a Zsigmond téren és épülnek éppen mostanában a »mezsgyén«, a Frankel Leó utca sarkán. Hatalmas bérpaloták, amelyeknek luxusszobáit a Margitsziget hévvize fogja fűteni. De a Bécsi út elején még ott húzódnak a földszintes, magastetejű, viskószerű házak, leánderes udvaraikkal, öreg körtefáikkal és még sűrűn a vegyesajkú öreg óbudaiakkal.

Szabó József

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

**Örjárat
a macskaköves,
szépülő Óbudám**

Forrás:

Magyar Nemzet

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1957. 11. 18

Osztályozás

Tárgy

308

(439) Bp. 03

Idő

1930/1957

Személy

Helyszám

De a határ inkább kirándulónegyed. Napsütötte szombat—vasárnapokon ontják a kirándulókat a buszok és villamosok, a hegyek és vendéglők felé. A köznapok csöndjében az óbudaiak nappalai kísértetiesen emlékeztetnek még Krúdy Gyula Óbudájára. Hiszen javarészt még állnak, illetve roskadoznak a vén házak, sikátoros udvaraikkal, komfort nélküli szoba-konyhás lakásaikkal. A változás irama lassú. Már a második világháború előtt elkezdődött, de mivel az építkezések magánkézben voltak, az új és újszerű nehezen lendült neki. Amikor hét évvel ezelőtt befejeződött a gyönyörű Árpád-híd építése és környékének rendezése, akkor kezdődött el, mint Óbudán mondják az öregek, a »puccosodás«, az »új mód«.

Új lakónegyedek

Óbuda Janus-arca mégis sokáig megmarad még, pedig most már egymás után nőnek ki a földből az új utcanegyedek, csinos, erkélyes bérházak. A Kolosy térnél éppen építkeznek az üres telkekre. Nem maradnak a húsz évvel ezelőtt lebontott malmok helyén épült korszerű bérpaloták foghíjasak. A romantika féltékeny örei mégse féljenek: a cukrászdák már jó előre berendezkedtek itt. Legfeljebb azt kifogásolhatnánk, ugyan miért

rendeztek be e táj arcához nem illő »Vadásztanyát« a jó öreg Borsányi cukrászda helyére. Hiszen oly előszeretettel jártak ide és talán járnának ma is szerelmet kereső párok, a jelenlegi rumozók és dorbézolók helyett. Schröpfer bácsit, a Lajos utcai halász-vendéglőst nem kellene keresni. Utóda pompás halat süt rostos kedves vendégeinek és »Sipos néni« is szíves-örömezt fogadja a vasárnapi megnövekedett forgalomban jó ebédre a családokat. Néhány házzal arrébb költözött, de a pirosabroszos asztalon pompás húsvet és izes falatokat talál.

Az építkezések folynak, de ügyes városrendezési politikával most éppen a Föld utca, Veder utca, Hunor és Emese utca tájára építik vadonatúj palotáikat a trösztök. Sok száz új otthon kulcsát adják át, talán már fél esztendő múlva az újra mindig szívesen vágyakozó óbudaiaknak és lassan-lassan, legalábbis így remélik, majd csak a műemlékek maradnak épségben, hogy őrizték a múltat, amely halk szramlikésérettel suttag egy különös korról, amely ritka romantikájú embereket nevelt ebben a patriarkális városrészben.

Az 1938-ban épült Árpád Gimnáziumot nemrég bővítették és egy műemlék most restaurálnak: az öreg templomot.

S egy sarokkal arrébb a Mókus utca 22-ben most Híd-vendéglő névre hallgat Kéhli mama egykor híres borozója. A cégér vidáman himbálódzik az ökönyálás őszi napfényben, bár a tábla gótikus betűi kissé időszerűtlenek. Bent Miklósi Tibor fiatal óbudai bennszülött festő freskói őrzik a kanyargós utcák és roskatag házainak emlékét. A falon pedig ott az aranybetűs márványtábla:

KRÚDY GYULA

nagy írónk, itt poharazott
barátaival

1933. július 10-ről kelt a tábla. S a barátok, akik ideszegeztették, jórészt már mind elmentek.

»Kéhli mama« teljes nevén örv. Kéhli Józsefné született Raab Anna éppen egyidős lenne az íróval. A régi vendégre még jól emlékszik. S szívesen emlegeti, hogy »Krúdy úr leginkább a Kéhli-féle nevezetes zöldszilváni kedvéért s a perzselt szalonpáért járt ide a Mókus utcába barátaival...« Géza — Ludwig Géza, a csapos — még szintén itt dolgozik. — Mindig várjuk ám az írót! —

mondja. — Jöjjenek!...

Régi házak, régi emberek... A Fényes Adolf utcában egy kőhajításnnyira Kéhli mamától Tolnai Józsi bácsi félszemével hunyorgató borbélymester ácsorog öreg boltjának ajtajában. Dolgozik még?... Szombat, vasárnap. A régi »kuncsaftok« főleg ekkor beretválkoznak. Szombat esti családi vacsorák és a kedvelt pirosbor mellé illik egy kis szépietés...

A többi régi kocsmáros: Rezács, Flesszer Annus, Thaller, Schlosszer és Unger Józsi, Hickmann a Kenyeres utcából az idén szinte poraiból éledtek újjá.

És megint sűtik a vidám bábhuszárt, s a tükrös, piros mézeskalács szíveket a Kecse utcában a gyertyaöntő és mézskalácsütő mesterék műhelyében.

Az új és a régi

Az üres telkeken modern bérpaloták épülnek és a Szél utcában a József Attiláról elnevezett szabadtéri színpadon játszanak az óbudaiaknak pesti színészek — hogy pótolják a háború lerombolta Kisfaludy Színház emlékezetes előadásait — s a régi vendéglőkben szakértő kezek fejtik a bort esténként. S ezért elégedettek az emberek Óbudán. Nem félnek az újtól, mert a nekik oly ked-

veset az új meghagyja a múltból: a romantikát, a pirosabroszos vendéglőt, s magukat a pirosarcú vendéglősöket, akiknek oly csodálatos ízlésük volt, mikor bort vásároltak a közeli és távoli tájakon.

A Bródy Kávéházat, amely mindig fellengős, amolyan Pestet utánzó cigányzenés, majd dzsesszbendes szórakozóhely volt, kissé szinte már félvilági mulató, ildomosabban pótolja helyén a József Attila Kultúr-otthon, ahol színházi esték és kiállítások váltogatják egymást.

A Polgár térről persze hiányzik az öreg Tomának cukrászda és Óbuda kedvelője joggal furcsálkodhatik ilyen neveken, mint Teavirág cukrászda, vagy Diótörő eszpresszó. A névadók talán az új bérpalotákra gondoltak és közben elfelejtkeztek a helyről s annak sajátos légköréről. Kisse elcsúfították az újat, bár nem visszavonhatatlanul. Nem úgy, mint a Frankel Leó úti szép bérházak tervezői, akik az új palotasorból kiemelték egy házat és »kiépítették« a korábban már szélesített, szépiített Zsigmond utca közepére s ezzel megint csak kanyargósá »varázsolták« ezt a forgalmas útvonalat. Ez az egyetlen árnykép a szépülő, macskaköves Óbudán.

Szabó József